

LIBRIS

We know
books

traduki

Această carte a apărut cu sprijinul oferit de TRADUKI, o rețea literară din care fac parte: Ministerul Federal al Afacerilor Europene și Internaționale din Republica Austria, Ministerul Afacerilor Externe din Republica Federală Germania, Fundația Culturală Elvețiană Pro Helvetia, Forumul Austriac pentru Traducere Literară, din înputernicirea Ministerului Federal pentru Locuire, Artă, Cultură, Media și Sport al Republicii Austria, Goethe-Institut, Fundația S. Fischer, Agenția Slovenă de Carte, Ministerul Culturii și Mediei din Republica Croația, Ministerul Afacerilor Externe, Mediului și Culturii din Principatul Liechtenstein, Fundația Culturală Liechtenstein, Ministerul Economiei, Culturii și Inovației din Republica Albania, Ministerul Culturii din Republica Serbia, Ministerul Culturii din România, Ministerul Culturii și Mediei din Muntenegru, Târgul de Carte de la Leipzig, Ministerul Culturii și Turismului din Republica Macedonia de Nord și Ministerul Culturii din Republica Bulgaria.

Lidija Dimkowska

Rămas bun, Karl Liebknecht

proză scurtă

Traducere din limba macedoneană și note de
Octavian Blenchea

Casa Cărții de Știință
Cluj-Napoca, 2026

Cuprins:

Vitalie, 32 de ani, Tiraspol, Transnistria, Moldova – București, România.....	11
Christine, 36 de ani, Frankfurt pe Oder, Germania – Słubice, Polonia.....	13
Iakov, 17 ani, Vladimir, Rusia – Bari, Italia.....	23
Tina, 53 de ani, Maribor, Slovenia – Varșovia, Polonia.....	26
Ali, 27 de ani, Bagdad, Irak – Potsdam, Germania.....	29
Dona, 47 de ani, Skopje, Macedonia – Ljubljana, Slovenia.....	33
Valeria, 29 de ani, Odesa, Ucraina – Paris, Franța.....	34
Iordan, 62 de ani, Sofia, Bulgaria – Zürich, Elveția.....	37
Alma, 91, Halle, Germania – Karaganda, Kazahstan – Halle, Germania.....	43
Oleg, 25 de ani, Minsk, Belarus – Viena, Austria.....	46
Irena, 23 de ani, Skopje, Macedonia – Tirana, Albania.....	48
Emil, 49 ani, Nikolaev, Ucraina – Maastricht, Olanda.....	55
Alina și Arina, 7 ani, satul Karl Liebknecht, Rusia – Veliki Ustiug, Rusia.....	59
Frederik, 29 de ani, Schöneberg, Germania – Leipzig, Germania.....	64
Anja, 43 de ani, podul Liebknecht, Berlin, Germania – Chicago, SUA.....	75
Pierre, 17 ani, Villejuif, Paris, Franța – Naha, Japonia.....	77
Clara, 31 de ani, Leipzig, Germania – Cape Town, Africa de Sud.....	83

Natanael, 50 de ani, Brest, Belarus – New York, SUA	89
Anastasia, 76 de ani, Ekaterinburg, Rusia – Brighton, Marea Britanie.....	95
Michael, 45 de ani, Cottbus, Germania – Bosnia – Serbia – Kigali, Rwanda.....	100
Mihaela, 24 de ani, Cluj, România – București, România.....	109
Alioșa, 42 de ani, Sankt Petersburg, Rusia – Tallinn, Estonia...	114
Doris, 51 de ani, Berlin, Germania – Berlin, Germania	117
Iuri, 44 de ani, Dnipro, Ucraina – Donețk, autoproclamată Republică Populară Donețk și Ostap, 45 de ani, Donețk, autoproclamată Republică Populară Donețk – Dnipro, Ucraina	124
Sonja, 21 de ani, Viena, Austria – Zagreb, Croația.....	134
Marusia, 71 de ani, Tarusa, Rusia – mănăstire din apropierea Salonicului, Grecia	146
Taras, 68, și Geamilia, 66, satul Liebkechtovka, Crimeea – Praga, Cehia	152

În aceeași colecție au mai apărut:

Aleš Debeljak, *Manufactura țărăniei*, trad. de Paula Braga Șimenc
 Sara Mannheimer, *Acțiunea*, trad. de Daniela Ionescu
 Emmanuelle Pagano, *Adolescenții trogloditi*, trad. de Daria Laura Bârsan
 Drago Jančar, *Azi-noapte am văzut-o*, trad. de Paula Braga Șimenc
 Stefano Zecchi, *Când tata m-a învățat să fluier*, trad. de Gabriela Lungu
 Marc Bressant, *Ultima Conferință*, trad. de Rodica Baconsky și Alina Pelea
 Per Olov Enquist, *Cartea parabolilor. Un roman de dragoste*, trad. de Daniela Ionescu
 Olga Tokarczuk, *Casă de zi, casă de noapte*, trad. de Cristina Godun
 Carl Frode Tiller, *Încercuire*, trad. de Simona Schouten
 Szczepan Twardoch, *Morfina*, trad. de Cristina Godun
 Boris Pahor, *Necropola*, trad. de Paula Braga Șimenc
 Pavol Rankov, *S-a întâmplat la întâi septembrie (sau altcândva)*, trad. de Helliana Ianculescu
 Pilar Eyre, *Culoarea mea preferată ești tu*, trad. de Eugenia Alexe Munteanu
 Antonio Muñoz Molina, *Călărețul polonez*, trad. de Eugenia Alexe Munteanu
 Christophe Boltanski, *Tainița*, trad. de Rodica Baconsky și Alina Pelea
 Jonas Hassen Khemiri, *Tot ce nu-mi amintesc*, trad. de Daniela Ionescu
 Antonio Muñoz Molina, *Lună plină*, trad. de Melania Stancu
 Monika Kompaníková, *A cincea corabie*, trad. de Helliana Ianculescu
 Goran Vojnović, *Iugoslavia, lumea mea*, trad. de Paula Braga Șimenc
 Lina Wolff, *Amanții poligloți*, trad. de Daniela Ionescu
 Bolesław Leśmian, *Aventurile lui Sinbad Marinarul*, trad. de Constantin Geambașu
 Józef Mackiewicz, *Drumul spre nicăieri*, trad. de Constantin Geambașu
 Bronisław Wildstein, *Casa celor aleși*, trad. de Constantin Geambașu
 Ilya Leonard Pfeijffer, *La Superba*, trad. de Irina Anton
 Lidija Dimkowska, *O viață de rezervă*, trad. de Octavian Blenchea
 Gustaw Herling-Grudziński, *Negură deasupra lumii*, trad. de Vasile Moga
 Paulus Hochgatterer, *Dulceața vieții*, trad. de Lorin Ghiman
 Josef Pánek, *Dragostea în vremea schimbărilor climatice globale*, trad. de Helliana Ianculescu
 Radka Denemarková, *Bani de la Hitler*, trad. de Anca Irina Ionescu
 Bronisław Wildstein, *Vremea neîmplinirilor*, trad. de Constantin Geambașu
 Katarina Marinčič, *Din spusele lor*, trad. de Paula Braga Șimenc
 Peppe Millanta, *Zările lui Vinpeel*, trad. de Gabriela Lungu
 Andrea Giostra, *Povestiri din Sicilia*, trad. de Vera Tvetcovici
 Pavla Horáková, *O teorie a ciudățeniei*, trad. de Helliana Ianculescu
 Therese Bohman, *Cealaltă femeie*, trad. de Daniela Ionescu
 Dimitri Verhulst, *Mama mea are un nou iubit*, trad. de Oana Marin
 Benedetta Cibrario, *Pelin rubiniu*, trad. de Gabriela Lungu

Vitalie, 32 de ani, Tiraspol, Transnistria, Moldova – București, România

Până la 20 de ani am locuit pe strada Karl Liebknecht din Tiraspol, capitala Transnistriei. Pe 13 august 2006, în jurul orei două după-amiază, mă întorceam cu troleibuzul de la dentist. Buza de sus îmi era umflată din cauza anesteziei pe care mi-o făcuse dentistul, doar pentru că era prieten din copilărie cu tata, ca să-mi scoată o măsea. Deodată, troleibuzul a explodat la propriu și parcă am fost aruncați în aer. Nu-mi mai amintesc nimic din ce a urmat.

M-am trezit la spital, cu mai mulți vizitatori în jurul patului decât personal medical. Am aflat că sunt unul dintre cei zece pasageri răniți. Bine că nu eram unul dintre cei doi morți. Nu a fost singura explozie din Tiraspol. După necazul ăsta din care mi-a rămas o cicatrice pe frunte, rudele m-au ajutat să-mi cumpăr un bilet către București.

Tata mi-a spus să uit cuvântul „Transnistria”, ca și cum nici n-ar fi existat vreodată, și să spun că sunt din Moldova. Am primit o bursă la București pentru „Românii de pretutindeni” și am început din nou să studiez medicina. Acum sunt cel mai tânăr medic generalist din cabinetul studențesc. Tata a murit acum doi ani, așa că am adus-o pe mama la București. Firește că scriu în română cu alfabet latin, dar mamei îi e greu să citească ziarele și subtitrările de la televizor. Zice că în capul ei nu sunt decât litere chirilice. Când mă duc la magazin, îmi dau seama că și eu îmi scriu lista de cumpărături tot cu chirilice. Asta e tot ce mi-a mai rămas din Tiraspol. Uneori mi-e dor de Nistru, care curge la doar douăzeci de minute de blocul în care locuiam.

Am înțeles că viața în străinătate, deși România, datorită limbii, nu e chiar o țară străină, înseamnă aspirații și amintiri, viitor și trecut, dar nu prezent. Zilele trecute, când am ieșit din metrou, ploua torențial, iar un țigănuș a alergat spre mine cu mai multe umbrele în mână.

— Ia una, ia una! țipa către mine.

— Sunt aproape de casă! i-am strigat, acoperindu-mi capul cu servieta.

Țigănușul a mai strigat de câteva ori în urma mea:

— Ești departe, ești departe!

Am ajuns acasă ud până la piele, până la suflet. În bucătărie, mama transcria alfabetul chirilic în litere latine. Literele limbii noastre.

Christine, 36 de ani, Frankfurt pe Oder, Germania – Słubice, Polonia

Sunt profesoară de limba germană. Am terminat liceul „Karl Liebknecht” din Frankfurt pe Oder, apoi am plecat la studii la Berlin, iar de câțiva ani locuiesc cu familia la Słubice, în Polonia, unde predau limba germană la liceul „Zbigniew Herbert”. Soțul meu lucrează în Frankfurt pe Oder, orașul meu natal; face zilnic exact cinci minute cu mașina până la firma de aparate de aer condiționat pe care a transferat-o acolo de la Berlin. Și eu am lucrat la firmă, dar, slavă Domnului, acum îmi urmez cariera pentru care am studiat, tocmai la Słubice, orașul lui Julian. Fiica noastră merge la școala primară de aici, așa că doar soțul meu face naveta zilnic între Słubice și Frankfurt pe Oder, trecând pe lângă monumentul dedicat Wikipediei care se află pe partea asta a graniței. Dacă Julian l-ar putea vedea, ar râde cu vocea lui gravă și ironică, și-ar șterge ochelarii, m-ar îmbrățișa cu un braț și m-ar bate ușor pe umăr. Cui oare i-a trecut prin minte să ridice un monument dedicat Wikipediei tocmai în Słubice?

De altfel, Frankfurt pe Oder și Słubice sunt despărțite doar de podul peste râul Oder, iar din Frankfurt se aude clopotul bisericii „Sfânta Fecioară Maria” la fel de clar ca și de aici, din Słubice.

Cred că întreaga mea viață este legată de aceste două orașe și, într-un fel, nu doar Frankfurt pe Oder, dar și Słubice este locul meu natal. E ciudat, nu-i așa? Încă de pe vremea când învățam la liceul „Karl Liebknecht”, Frankfurt și Słubice aveau multe proiecte comune, iar programele noastre școlare erau atât de interconectate, încât, dacă există cineva cu două locuri natale, acea persoană sunt eu. Sau, mai degrabă, noi toți, locuitorii unuia sau ai celui-lalt oraș.

Încă din clasa a X-a am avut ocazia, în cadrul unui program de schimb de elevi, să locuiesc un an în Słubice și să vin la liceu aici, și iată-mă acum, trăind cu familia aici și predând chiar în acest liceu.

Pe atunci, fiind elevă, locuiam la internat. În clasa în care am fost repartizată m-am împrietenit repede cu colegii polonezi: nici poloneza, nici germana nu erau o problemă pentru noi, parcă ne-am fi născut bilingvi.

Totuși, cea mai strânsă prietenie nu am legat-o cu o fată, ci cu un băiat, Julian, și, deși toți colegii glumeau că am fi îndrăgostiți până peste urechi, de fapt eram doar cei mai buni prieteni.

Julian mi-a spus încă de la începutul prieteniei noastre:

— N-am sărutat niciodată o fată și nici nu cred că am să sărut vreuna vreodată.

— Nici eu, i-am răspuns, și am izbucnit în râs, eu timid, cu pauze, iar el cu râsul lui adânc și ironic, în timp ce își scotea ochelarii ca să și-i ștergă cu batista din buzunarul de sus al hainei. Râsul meu, urmat de râsul lui, mereu cu acea notă de ironie, și apoi ritualul ștergerii ochelarilor cu batista din haină ne-au legat atât de mult, încât în fiecare vineri, în loc să mă întorc acasă, la Frankfurt pe Oder, îmi petreceam după-amiaza la el acasă; mai târziu, pe când se înnopta, mă conducea până la colțul străzii, eu dormeam la internat și plecam la ai mei sâmbătă dimineața.

Julian nu avea mamă, mi-am dat seama de asta chiar prima dată când, după ore, m-a invitat la el acasă. Pe biroul din camera lui era așezată o fotografie cu ea, într-o ramă de genul celor care se pun, de obicei, pe pietrele funerare. Julian mi-a povestit abia după câteva luni că mama lui s-a sinucis când el avea trei ani. A sărit pe fereastra de deasupra biroului, o fereastră pe care el nu o deschidea niciodată, și, odată, când am vrut să mă uit în jos, de la etajul cinci, mi-a spus doar:

— Te rog, nu.

Julian locuia cu tatăl lui, un bărbat destul de în vârstă, pe care, la prima vedere, l-am luat drept bunicul lui, deoarece tatăl meu, spre deosebire de al lui, părea de două ori mai tânăr. Tatăl lui, care fusese pasionat în tinerețe de alpinism, mă saluta mereu scurt și apoi dispărea într-una din celelalte trei încăperi ale apartamentului. Odată, când m-am dus la Julian, era acolo și nepotul lui de patru ani, fiul uneia dintre surorile lui. Am aflat că avea trei surori, cea mai mare fiind cu doisprezece ani mai în vârstă decât el. Niciuna nu locuia cu ei, dar veneau regulat la vechea casă ca să se ocupe de gospodăria tatălui și fratelui lor.

Julian se deosebea de ceilalți elevi de la școală prin faptul că purta mereu cămași călcate cu dungă, lucru neobișnuit la un tânăr licean de șaptesprezece ani. Peste cămașă, obligatoriu, un sacou asortat, cu batistă albă din mătase în buzunar, și ea călcată impecabil. Ceilalți băieți purtau blugi, în timp ce Julian prefera pantalonii de catifea sau stofă care, slavă Domnului, nu erau călcați cu dungă, altfel sunt sigură că ceilalți l-ar fi tachinat și mai mult, fiindcă oricum avea reputația de tocilar. Nu de puține ori purta și cravată, ca un adaos excentric la restul ținutei. Părul îi era mereu curat și pieptănat pe spate, ca în filmele hollywoodiene din anii '50. Nu, nu exista alt băiat ca el la liceul din Słubice, dar nici la liceul „Karl Liebknecht” din orașul meu. Poate de aceea m-a atras atât de mult înfățișarea lui, care nu era, de fapt, decât o fațadă pentru o ființă atât de inteligentă, cultivată și lucidă cum nu am mai întâlnit nici înainte, nici după aceea. Câte nu cunoștea Julian! Eu credeam că, dacă știu și poloneză pe lângă limba maternă, sunt deja pe drumul cel bun spre a deveni poliglotă, însă el vorbea deja fluent și franceza, și engleza. La șaptesprezece ani citise deja toți filozofii germani pe care eu doar îi deschideam cu sfială și din care rareori pricepeam ceva. Știa pe de rost poeziile lui Hölderlin; eu, în schimb, abia dacă știam câte ceva despre poezia poloneză ce învățasem la școală. Mă simțeam adesea stânjenită în fața cunoștințelor lui, iar el râdea adânc și ironic când îi ziceam:

— Nu mă mai supăra, că nici asta n-am citit!

Atunci își pune brațul în jurul meu și mă bătea ușor pe spate, ca pe un prieten, nu ca pe o prietenă.

Deseori, una dintre surorile lui era acasă la el. Ele erau și mai neobișnuite decât Julian. Păreau că poartă o anumită vină. Cu fețele nemachiante, părul pieptănat și neted, prins în coadă, purtau fuste lungi și cămăși curate, aveau unghiile tăiate îngrijit și fără lac, miroseau a săpun și a tristețe. Se mișcau și vorbeau încet, stins, ca niște călugărițe. Călcau cămășile și pantalonii lui Julian și ai tatălui lor în tăcere, cu pricepere și în liniște, cu umerii ușor aplecați, cu privirea absentă, dar totuși prezente, de cele mai multe ori în camera lui Julian, unde, cine știe din ce motiv, se afla masa de călcat. Păreau că poartă în ele vina morții mamei lor, care le privea cu un zâmbet blând din fotografia așezată pe biroul lui Julian, sub fereastra de la care se aruncase de la etajul cinci. De ce oare? Julian, și cu atât mai puțin surorile lui, nu vorbeau niciodată despre asta. Surorile lui nu vorbeau deloc cu mine, îmi spuneau doar câte un „bună” și un „pa” abia perceptibil, și totuși nu aveam impresia că erau supărate, nervoase sau furioase că stăteam cu Julian în camera lui și răsfoiam împreună pe pat enciclopedia Monarhiei Austro-Ungare sau traduceam citate din Kant în poloneză.

Când era acolo nepotul lui Julian – ceilalți copii ai surorilor lui erau fete, toate mai mari și veneau rar în vizită la unchiul și bunicul lor – jucam cărți și râdeam. Eu și nepotul lui râdeam normal, dar Julian râdea puternic și ironic la fiecare greșală a noastră, și atunci noi strigam „Na, să mori de ciudă!” când unul dintre noi câștiga la tabinet sau la remi. Apoi băiețelul ieșea din cameră și mergea la bunicul lui, și nu-i mai auzeam vocea deloc. Înainte să plec, seara pe la ora opt, Julian își pune pe deasupra pantalonilor de stofă și a cămășii sau a puloverului cu guler în V un halat de casă, cobora cu mine pe scări și mă însoțea până la colțul blocului. Își pune brațul în jurul meu, bătându-mă ușor

pe spate ca întotdeauna, și-mi spunea: „Ne vedem luni”, iar eu traversam aproape alergând cele trei străzi care mă despărțeau de internat. În fugă, mă mai întorceam să văd dacă Julian intrase deja în scara blocului și căutam cu privirea fereastra camerei lui. Era la ultimul etaj, al cincilea, al unui bloc socialist, ca și al meu din Frankfurt pe Oder. Germania de Est și Polonia nu erau prea diferite, nici atunci, dar nici azi, cu o singură excepție: azi, desigur, pentru noi, germanii, totul e mult mai ieftin aici, la Słubice, decât la Frankfurt pe Oder.

Sfârșiturile de săptămână petrecute acasă, la ai mei, orice aș fi făcut, cu oricine m-aș fi întâlnit, treceau cu gândul constant la Julian. Mă surprindeam deseori visând că într-o zi, pe neașteptate, îmi va spune că mă iubește și că vom deveni iubiți. Dar când mă gândeam că ar trebui să ne sărutăm pe gură, visul dispărea imediat: eu și Julian ne puteam săruta doar pe obraz și, inevitabil, urma îmbrățișarea lui cu o singură mână și bătaia ușoară pe umăr. Nu, nu așa arată îndrăgostiții, cel puțin în filmele de la cinematograful din Frankfurt. Julian era cel mai apropiat bărbat din viața mea, dar nu-mi puteam imagina un sărut pe gură. Între buzele mele și buzele lui Julian parcă se interpunea cumva fotografia mamei lui, de pe biroul de sub fereastra morții. Iar când mă gândeam că la sfârșitul anului școlar urma să mă întorc definitiv la Frankfurt pe Oder, îmi spuneam totuși că pot trece peste moartea mamei lui Julian și să-l sărut eu. Dar când Julian mi-a spus că în anul următor avea să vină un an în orașul meu, printr-un program de schimb de elevi între Frankfurt pe Oder și Słubice, bucuria pe care am simțit-o în suflet a alungat imediat acel gând necurat legat de sărut.

Așa a continuat prietenia noastră la Frankfurt pe Oder, unde Julian primise o cameră în internatul de lângă liceul meu „Karl Liebknecht”. Acum îmi era coleg de clasă, însă niciodată nu s-a împrietenit cu ceilalți colegi. Stăteam mereu împreună, luam gustarea împreună (eu aveam un sandviș făcut acasă, el unul

pe care îl pregătea dimineața la cantina internatului), ne plimbam împreună în jurul școlii în pauzele mari, discutând mereu despre subiecte importante, literare, filosofice și tot felul, trecând liber de la poloneză la germană și invers. Bineînțeles, mai mult vorbea el, iar eu îi aprobam fiecare cuvânt.

Vinerea, după ore, se întorcea neapărat acasă, la tatăl lui în Słubice, cu o valiză mare plină de cămăși, pantaloni, paltoane, cravate și tot ce trebuiau să spele, să calce și să-i pregătească surorile lui triste pentru săptămâna care urma. Pentru mine, cea mai tristă zi era vinerea, când știam că pleacă și că nu ne vom mai revedea până luni. Când locuiam în Słubice, în fiecare vineri eram la el acasă, iar acum vinerile le petreceam singură. De fapt, după tot acel an petrecut în Słubice, mă simțeam din ce în ce mai singură la Frankfurt pe Oder. De obicei îl conduceam până la internat, el râdea cu voce groasă și ironică când îi luam câte un fir de păr de pe palton, își scotea ochelarii ca să-i șteargă cu batista din buzunarul mic al paltonului, apoi mă îmbrățișa cu o mână și mă bătea ușor pe spate. Intra în clădire să-și ia valiza, iar eu mă întorceam acasă cu sufletul gol și trist. Pe drum, intram de obicei în biserica „Sfânta Cruce” și stăteam acolo, cu gândurile rătăcite, până când îmi înghețau picioarele de la podeaua rece. Până la urmă ajungeam acasă și insistam cu orice preț ca mama să o sune pe mătușa și s-o convingă s-o lase pe verișoara mea să vină la noi a doua zi, ceea ce însemna că voi avea cu cine să ies în oraș, cu cine să merg la cinema, cu cine să vorbesc despre una, alta, și, astfel, să nu mă simt atât de singură. Iar duminica deja mă pregăteam pentru ziua de luni, când urma să-l văd pe Julian la școală. Chiar dacă se întorcea la Frankfurt încă de duminica seara, nu mă suna niciodată să ne vedem imediat, ci amândoi așteptam momentul revederii de luni, la liceu.

Într-o zi, părinții mi-au spus că în weekend urma să mergem la iarbă verde pe malul lacului Helene, de lângă oraș. Nu mai fusesem niciodată acolo, pentru că prin oraș trecea Oderul și nu

ne prea gândeam la nicio altă apă. De fapt, tata împlinea 40 de ani și voia să petrecem ziua în natură. Nu știu cum, dar i-am întrebat dacă poate veni și Julian. Mai auziseră despre Julien, mai ales povestea cu mama lui, la care mama mea își făcea întotdeauna semnul crucii, dar nu-l cunoscuseră încă, pentru că Julian nu venise niciodată la mine acasă, nici eu nu știu de ce.

— Să vină, a zis tata.

Și așa, încă de luni i-am spus lui Julian că tatăl meu îl invită personal și chiar insistă să vină cu noi sâmbăta următoare, ceea ce, desigur, era o minciună, dar altfel nu l-aș fi convins să rămână peste weekend. Julian a râs cu voce groasă și ironică, și-a șters ochelarii cu batista, m-a îmbrățișat cu o mână, m-a bătut pe spate și a spus:

— Bine.

Îmi amintesc ziua de naștere a tatei în special pentru că Julian era acolo, în special pentru că ne-am plimbat de-a lungul lacului, după ce toți se îmbătaseră și se tolăniseră pe plajă, zicând bancuri. Noi doi ne-am furișat și am pornit în direcția opusă. A fost o plimbare ca oricare alta prin jurul liceului meu, adică al nostru, „Karl Liebknecht”. Și totuși, mi-a rămas întipărită în minte o scenă scurtă, de moment: mergeam în urma lui și am ajuns la un copac care creștea aproape atingând cu trunchiul apa lacului și desișul de trestii din jur. Dincolo de el era un tufiș atât de des, încât nu putea fi traversat. A trebuit să intrăm în apă ca să-l ocolim și să ne continuăm drumul.

Julian și-a scos cu grijă pantofii și șosetele, și-a suflecat tacticos până la genunchi pantalonii bine călcați și a pășit în apă. Eu, în schimb, zăpăcită de toată priveliștea, am pășit direct cu pantofii, iar rochia mi s-a udat până deasupra genunchilor. Am început să râd cu poftă, iar când Julian s-a întors și m-a văzut, a dat la o parte trestia care mi se agățase de rochie și care ar fi putut să mă tragă în apă. A râs zgomotos și ironic, dar nu și-a putut șterge ochelarii, fiindcă într-o mână avea pantofii, iar cu